gröna bladet

För landsbygdsföretagare i Örebro län

#3 2026

TEMA: VATTEN I LANDSKAPET

Flera vägar till ny våtmark

Bidrag till skyddsväst till hund

Aktiv förvaltning av vatten

Länsstyrelsen Örebro län

Medfinansieras av Europeiska unionen

TEMA VATTEN I LANDSKAPET

Både för mycket och för lite vatten är något som vi har upplevt i närtid. Ett ökat fokus på hur vi ska hantera det behövs för att vi ska klara både livsmedelsproduktionen och naturvärden.

Nästa nummer av Gröna bladet delas ut 7 december 2026.

3 Ledare Thomas Börjesson
4 Dränering ger hållbarhet och resurseffektivitet
6 Markavvattningsföretag
8 Funderar du på att anlägga våtmark? Hitta vägledning
10 Få hjälp med vattenåtgärd
11 Nu finns markavvattningshandlingarna digitalt
11 Anlagda våtmarker
12 Uppföljning jordbruksmark
12 Utbetalningsplan
13 Viktiga datum
14 Bidrag till skyddsväst hund
14 Rovdjursinventeringar säsongen 2025/2026
15 Boka rådgivning för skydd mot rovdjursangrepp
16 Enkät om betaltjänster

Gröna Bladet ges ut av
Länsstyrelsen i Örebro län
701 86 Örebro
Telefon: 010-224 80 00
E-post: orebro@lansstyrelsen.se

Ansvarig utgivare: Thomas Börjesson
Tryck: Scandinavian Print Group Sweden AB
Publikationsnummer: 2026:13
Layout: Länsstyrelsen i Örebro län
Fotografi ledare: Länsstyrelsen
Fotografier: Mostphotos om inte annat anges

Redaktion:
Ann-Sofie Hedberg, 010-224 84 26
ann-sofie.hedberg@lansstyrelsen.se

Helena Åkerhielm, 010-224 84 27
helena.akerhielm@lansstyrelsen.se

Ingalill Kämmerling, 010-224 84 31
ingalill.kammerling@lansstyrelsen.se

Therese Erneskog, 010-224 84 22
therese.erneskog@lansstyrelsen.se

Åsa Lindin, 010-224 84 32
asa.lindin@lansstyrelsen.se

Medfinansieras av Europeiska unionen

Vikten av vattnet i landskapet

I skrivande stund är det månadsskiftet augusti/september och jag kan se tillbaka på en ganska torr sommar. Det är behagligt för den som önskar sol på semestern men kan också ge en viss oro för den som tydligt ser hur det påverkar växtligheten. Lyckligtvis ser spannmålsskörden ut att vara relativt normal och skördevädret i augusti kan vi inte klaga på.

Men det torra vädret är också en påminnelse om hur viktig frågan om vatten i landskapet är och att vi kommer att ha fler utmaningar framför oss, i och med ett förändrat klimat. I England har det varit extremvärme och torka av sällan skådat slag och på andra håll skyfall och översvämning. I Sverige behövde flera kommuner tidigt meddela om bevattningsförbud och sparsamhet med dricksvatten. För mycket eller för lite vatten kommer att bli vanligare och vi behöver göra åtgärder för att hantera det i många delar av vårt samhälle.

Det här numret har tema vatten i landskapet. Vatten följer inte fastighetsgränser och administrativa gränser därför behöver vi samarbeta över dem på olika sätt. Utifrån riskerna, för både för mycket och för lite regn, behöver vi kunna bromsa vatten i avrinningsområden men också få bort vatten från områden där det har en negativ påverkan. Att öka arealen där vi behåller vatten i landskapet längre bidrar inte bara till att dämpa höga flöden utan bidrar också med flera ekosystemtjänster som till exempel ökad biologisk mångfald.

På Länsstyrelsen arbetar vi med många olika frågor kring vatten. En del av de åtgärder som kan göras i odlingslandskapet och i lantbruket kan länsstyrelsen bidra till, dels med olika ekonomiska stöd, dels med information och dels genom att stödja den som vill hitta vägar fram.

Ni känner säkert till möjligheten att inom Strategisk plan söka stöd för exempelvis anläggning och skötsel av våtmarker, investeringsstöd för bevattningsdamm och för täckdikning av åkermark. Utöver det finns andra stödformer som kan bidra till möjligheten att göra olika åtgärder. I detta nummer gör vi en översikt över vilka vägar som finns för att anlägga våtmarker. Några stöd är kopplade till odlingslandskapet, andra kan ges till åtgärder i olika delar av landskapet.

Nu i oktober välkomnar vi vårt nya Länsråd, Annika Elmgart, till Länsstyrelsen i Örebro. Hon kommer närmast från Myndigheten för civilt försvar, där hon har varit chef för avdelningen för Strategisk inriktning och planering. Vi ser fram emot att hon kommer till oss i sin nya roll.

Själv har jag nu också bytt tjänst från Avdelningen Landsbygd, för att arbeta på civilområdeskansliet med olika delar av civil beredskap inom civilområdet, som omfattar sex län i Mellansverige. I höst kommer Eva-Maria Broberg Lennartsson, chef på enheten Vilt och fiske, att ta över tjänsten som tillförordnad avdelningschef på Landsbygd.

Jag vill tacka för allt det goda samarbete jag har haft genom åren med er som är engagerade och verkar på landsbygden i Örebro län.

Thomas Börjesson
Beredskapshandläggare
Mellersta civilområdet

Stående vatten efter ett kraftigt regn har lett till syrebrist och gula blad hos grödan. Orsaken kan vara problem i täckdikningssystemet. Det kan också bero på att det dämmer i huvudavvattningen, som täckdikningen mynnar ut i, till exempel på grund av bristande dikesunderhåll.

Dränering ger hållbart och resurseffektivt jordbruk

Text och foto: Anna Bjuréus, Rådgivare Vattenhushållning Jordbruksverket

En väl fungerande dränering är grundläggande för jordbruksmarkens produktionsförmåga, odlingssäkerhet och möjligheten till ett resurseffektivt och hållbart jordbruk med mindre miljö- och klimatpåverkan och bättre lönsamhet. Både nu och i ett framtida klimat.

För att växten ska utvecklas bra behöver rötterna ha tillgång till både luft, vatten och näring. Rötterna är känsliga för syrebrist och de går inte djupare än där vattnet står i marken. När jorden dräneras sänks grundvattennivån och det kommer in luft i en del av de större porerna. Rötterna kan då fortsätta utvecklas djupare ner i marken och komma åt vatten och växtnäring, vilket behövs för grödans tillväxt. Därför är fungerande dränering en grundförutsättning för växtodling.

Dräneringen gör också att det finns mer utrymme i marken att ta upp vatten vid kraftiga regn vilket jämnar ut flödestoppar, minskar risken för växtnäringsförluster och att syrebrist ska uppstå hos grödan.

Dräneringen har även stor betydelse för markens bärighet för fältmaskiner. Med bra dränering ökar möjligheterna att komma ut för att så, skörda, eller göra andra viktiga insatser i fält vid optimal tidpunkt för gröda och miljö. Dessutom minskar risken för att skada markstrukturen.

Åkern är som din krukväxt

Tänk dig att du har en krukväxt i en kruka med tät botten – den måste du vattna lite och ofta. Om du vattnar för mycket kan du dränka den. Men om krukan har hål i botten så kan du vattna mer, då en del vatten dräneras bort genom hålet och det finns både luft och vatten i jorden. Med dräneringen har du ökat odlingssäkerheten vid mycket vattning. Samma princip gäller i jordbruket. Men det är svårare att styra över vädret, så där är det ännu viktigare att ha ordning på dräneringen och skapa så bra grund som möjligt.

Ökad vattentillgång

Det kan verka motsägelsefullt att förbättrad vattenavledning kan leda till mindre risk för torkskador på grödan. God dränering ger dock växten möjlighet att utveckla ett djupare rotsystem tidigt på säsongen, om dräneringen är dålig så får den ett grundare rotsystem. Om jorden sedan torkar upp och vattnet i marken försvinner nedåt, så har de djupare rötterna större möjlighet att komma åt mer vatten längre ner i markprofilen än det grunda rotsystemet.
Vid torka kan du se att grödan växer bättre över täckdikena. Det beror på att det är mer gynnsamma förutsättningar där med bra dränering,

god markstruktur och högre mullhalt.

När det inte fungerar

Bristfällig dränering leder till problem som stående vatten i fält efter regn, mer varierande skördenivåer, sämre kvalitet, missväxt och omsådder. Det leder också till större känslighet för torka, ökade ogräsproblem, sämre etablering och sämre växtnäringsutnyttjande. Andra problem är bärighet, att komma ut med maskiner i fält vid rätt tid, och ökad risk för markpackning och sämre markstruktur.

Sammantaget leder detta till fler överfarter, större behov av växtskyddsinsatser, att det blir svårare att optimera gödslingsgivor, allt större bearbetnings- och dragkraftsbehov och ökad dieselförbrukning. Risken för växtnäringsförluster blir också större: Kväve genom lustgasavgång och utlakning och fosfor genom ytavrinning och erosion. Detta minskar möjligheter till lönsam och resurseffektiv produktion, och ger ökad risk för negativ klimat- och miljöpåverkan.

Gynnar skörd och miljö

Väl fungerande dränering ger bättre infiltration, jämnare upptorkning på våren och möjlighet till tidig sådd. Markstruktur, mullhalt och kolinlagring gynnas. Vatten- och växtnäringsförsörjningen blir bättre och man får friskare grödor som kan konkurrera mot ogräs.

Bärigheten förbättras vilket ökar möjligheten till fältarbete vid rätt tillfälle. Man får större möjlighet till höga och jämna skördar och bra kvalitet, och kan odla fler sorters grödor. Andra fördelar är: minskat bearbetnings- och dragkraftsbehov, minskat behov av växtskyddsinsatser och bevattning, och lättare att optimera gödslingen.

Detta ger en bra grund för stabil och resurseffektiv produktion, med möjlighet till bättre lönsamhet och minskad negativ klimat- och miljöpåverkan!

Kräver underhåll

I Sverige finns riktmärket att åkermark ska vara dränerad ner till 1,2 meters djup. Gyttjejordar är ett undantag, de ska ha en lite grundare dränering för att fungera optimalt. För att rötterna inte ska skadas av syrebrist är det viktigt att vattnet från den översta halvmetern kan dräneras bort inom 1–3 dygn efter ett kraftigt skyfall, så att porerna åter fylls med luft.

Dräneringen försämras med tiden. Både täckdikning och huvudavvattning behöver underhållas emellanåt för att markerna ska bibehålla sin produktionsförmåga. Dränering av det enskilda fältet är beroende av att nedströms liggande rörledningar och öppna diken fungerar, så att vattnet kan komma vidare.
Diket är en vattenanläggning som ska underhållas, men det ska ske med miljöhänsyn. Läs mer om vad man bör tänka på vid täckdikning och dikesunderhåll i Jordbruksverkets broschyrer (se tipsruta).

Exploatering och åtgärder i och kring vatten kan påverka jordbruksmarken och dess vattenanläggningar. Det är viktigt att åtgärder planeras med hänsyn till jordbruksmarkens behov av fullgod dränering för de marker som ska fortsätta att odlas.

Anna Bjuréus
Rådgivare Vattenhushållning,
Jordbruksverket
036-15 51 21
anna.bjureus@jordbruksverket.se

Det blir tydlig skillnad i rotutveckling i väldränerad respektive vattensjuk jord.

Bra markstruktur (till vänster) med varierande aggregatstorlekar gynnar växten, markhälsan, skörden och minskar även risk för näringsförluster. Medan sämre markstruktur (till höger) med stora aggregat ökar riskerna för odling och miljö. Dränering, och att undvika markpackning, gynnar utvecklingen av en bra markstruktur.

Greppa Näringen

Är du delägare i ett markavvattningsföretag?

Text: Therese Erneskog, Foto: Helena Åkerhielm

Många av länets lantbruksfastigheter är delägare i samfällighetsföreningar, som till exempel markavvattningsföretag. En del av dem är inte aktivt förvaltade. Hur gör man för att väcka dem till liv och hur tar man reda på information?

I Örebro län finns ungefär 10 400 fastigheter med minst 2 hektar skog, åker- eller betesmark. Många av dessa fastigheter är förmodligen delägare i vägföreningar och markavvattningsföretag och alla kanske inte har varit så aktiva på länge. Vad behöver göras för att väcka liv i markavvattningsföretag som inte är aktiva och hur tar man reda på medlemmar, rättigheter och skyldigheter?

Fungerande markavvattning är grunden till goda skördar men även viktigt för att behålla eller öka en fastighets värde. Dessvärre är markavvattningsföretag ibland även en källa till konflikter, när diken växer igen, trummor fylls av slam, ansvarsfördelningen är oklar och fastighetsägare inte känner till rättigheter och skyldigheter som delägare. Att uppdatera medlemsregistret och komma i gång med en aktiv förvaltning är viktigt. Här kommer några tips på hur du kan gå till väga.

Hitta den gamla akten

Det första steget är att leta fram dikningsföretagets förrättningsakt. Där finns normalt karta, beskrivning av dikena, dimensioner, höjder och uppgifter om vilka fastigheter som deltog och hur kostnaderna skulle fördelas. Äldre akter finns hos olika arkiv beroende på när företaget bildades:

- Riksarkivet (äldre akter före 1879)
- Lantmäteriet (akter från 1879 till 1920) och
- Länsstyrelsernas vattenarkiv (akter från 1840 fram till idag).

Lantmäteriets tjänst Historiska kartor kan användas för att söka efter äldre akter.

Vilka fastigheter är med?

Ibland kan det vara något av ett detektivarbete att utreda vilka fastigheter som har del i dikningsföretaget. Fastigheter kan ha styckats, slagits samman eller bytt ägare många gånger sedan dikningsföretaget bildades. De gamla beteckningarna i akten behöver därför jämföras med dagens fastighetsindelning. Via Lantmäteriet går det att hitta den stamfastighet som står som delägare i förrättningen.

Vem har ansvaret?

Ett gammalt dikningsföretag är inte automatiskt upplöst för att verksamheten har legat nere. Om det inte finns en aktiv styrelse är första steget att organisera delägarna. Hur förvaltningen ska ske beror bland annat på vilken lagstiftning som gällde när företaget bildades. På vattenarkiv.lansstyrelsen.se kan du se om och var ditt företag ska göra anmälan om syssloman eller styrelse. På Länsstyrelsens webbplats finns en e-tjänst där du registrerar syssloman eller styrelse i markavvattningsföretag. Det är kostnadsfritt.

Vad behöver göras?

När det står klart vad förrättningen säger och vilka som är delägare är nästa steg att slå fast vad som behöver göras i dikningsföretaget. Det är viktigt att se över funktionen i hela dikningsföretaget. Ett dike som fungerar bra på en fastighet kan vara helt verkningslöst om en trumma längre ned är igensatt eller om utloppet har förändrats.

Försök att hitta de gamla fixpunkterna som anges i förrättningen. Om du hittar den ursprungliga fixpunkten kan du, med rätt mätning, jämföra dagens dikesnivåer med de nivåer som fastställdes när dikningsföretaget bildades. Det kan vara mycket värdefullt när man ska avgöra om ett dike behöver rensas, hur långt man får gå vid underhåll eller om en större omprövning kan behövas.

Rensa eller göra en omprövning?

Om problemet bara är ett igenväxt dike eller ett stopp i en trumma kan vanligt underhåll vara tillräckligt. Men om förutsättningarna har förändrats sedan dikningsföretaget bildades kan en enkel dikesrensning vara otillräcklig – eller rentav fel åtgärd. Kanske har åkermarken exploaterats och består idag av bostäder, vägar och hårdgjorda ytor. Då kan vattenmängderna och vattenvägarna vara helt andra än när dikningsföretaget bildades.

När behövs en omprövning?

I vissa fall är det gamla dikningsföretaget helt enkelt inte anpassat till dagens verklighet. Då kan en omprövning hos Mark- och Miljödomstolen vara aktuell. Det kan exempelvis handla om att:

- en fastighet inte längre har någon nytta av företaget
- nya fastigheter behöver omfattas
- vägar eller annan exploatering har förändrat vattenförhållandena
- kostnadsfördelningen inte längre speglar nyttan
- anläggningen behöver förändras på ett sätt som går utanför det ursprungliga beslutet.

En omprövning är alltså inte nödvändigtvis ett tecken på att det gamla dikningsföretaget har misslyckats. Tvärtom kan det ge ett gammalt företag en modern och fungerande struktur.

Kom i gång med aktiv förvaltning

När styrelsen är på plats finns förutsättningar för att få till regelbundet underhåll och därmed minska risken för akuta problem.

Ta för vana att varje år kontrollera diken, trummor och täckdikesögon. Försök hålla dikesslänten fri från sly, det underlättar när det blir dags att rensa diket och gör även de löpande kontrollerna enklare.

Sikta på att ha en stämma varje år där ni går igenom vilka åtgärder som behöver göras och varför. Har ni passiva medlemmar, försök att tydliggöra det juridiska ansvaret. Påminn om att medlemskapet i ett dikningsföretag är kopplat till fastigheten enligt lag – man kan inte välja att ”gå ur”. Det kan även vara bra att visa svart på vitt hur mycket fastighetsvärdet och skördeintäkterna sjunker när markavvattningen blir sämre. Tillåt fullmakter eller digitalt deltagande på stämman för att göra det enkelt att rösta.

Sammanfattning

Det gamla dikningsföretaget kan gå från att vara en bortglömd pärm i ett arkiv till att åter bli ett fungerande verktyg för gemensam vattenhantering. För den som vill väcka liv i ett dikningsföretag kan processen sammanfattas i följande steg:

1. Hitta förrättningsakten.
2. Kartlägg dagens berörda fastigheter och ägare.
3. Fastställ vilken förvaltningsform som gäller.
4. Besikta hela dikningssystemet.
5. Jämför dagens förhållanden med den gamla akten.
6. Ta fram en åtgärds- och underhållsplan.
7. Kontrollera med länsstyrelsen om de planerade åtgärderna kräver prövning eller andra tillstånd.
8. Om förutsättningarna har förändrats väsentligt kan en omprövning vara bättre än att försöka återgå till den gamla ordningen.

Tips på bra läsning!

Vill du veta mer om markavvattning och förvaltning, ladda hem LRF´s handbok ”Att äga och förvalta diken” på www.lrf.se.

Markavvattningshandlingar - nu kan du hämta dem digitalt !

Nu är digitaliseringen av markavvattningshandlingarna i Örebro län klar.
Läs mer på sidan 11 om hur du kan hitta dem på vattenkartan.se.

Funderar du på att anlägga våtmark? Hitta stöd och vägledning!

Text: Helena Åkerhielm, Foto: Tobias Kindvall

Det finns många goda skäl till att anlägga våtmarker i landskapet. Vägen till en egen våtmark kan se olika ut, beroende på var den ska ligga och vad syftet med våtmarken ska vara.

Att öka antalet våtmarker i landskapet ger många olika vinster. En våtmark kan bidra till ökad biologisk mångfald, den bromsar och håller vatten i landskapet och rätt placerad bidrar den till minskad övergödning i vattendrag, sjöar och hav.

När man planerar för en våtmark är det viktigt att bestämma sig för vilket syfte den ska ha eftersom utformning och valet av placering kan skilja sig åt. Det finns också skillnader i vilka eventuella ekonomiska stöd man kan söka och vem som kan göra en ansökan om stöd.

Lämpliga platser för våtmark

Marker som ofta lämpar sig väl om man vill återskapa våtmarker är exempelvis igenväxta kärr, dikade skogsmarker och odlingsmark som är för blöta för effektiv odling. Dessa platser har oftast inte så hög produktivitet och är därför lämpligare att ta i anspråk jämfört med högproduktiv mark.

En våtmark kan oftast bidra med flera nyttor men inte alla. Därför kan det på landskapsnivå behövas flera olika typer av våtmarker, med olika utformning och skötsel. De kan också kombineras med andra åtgärder i landskapet som återmeandring av rätade vattendrag. Till detta går det också att söka stöd.

I jordbrukslandskapet behövs både effektiv markavvattning från åkermarken men också åtgärder som bromsar och håller kvar vatten i avrinningsområdet. Att bromsa vattnet i landskapet kan bidra till att minska risken för översvämning längre ner i avrinningsområdet, bidra till ökad biologisk mångfald och näringsretention.

Olika syften, olika stöd

Det finns ett antal olika vägar att gå för den som vill söka stöd för att anlägga en våtmark. Platsen och syftet med våtmarken avgör var du kan vända dig för att söka stöd. Nedan följer en översiktlig sammanställning av olika stöd.

Stöd ur Strategisk plan

Strategisk plan 2021–2027 (tidigare kallat Landsbygdsprogrammet). Stöden har sitt fokus i odlingslandskapet och riktar sig till jordbruksföretag och företag som investerar i jordbruksmark. Du kan söka stöd för att anlägga eller restaurera våtmarker men också söka ersättning för skötsel av våtmarker i odlingslandskapet.
Du kan få 100 % av anläggningskostnaden, upp till 600 000 kronor per hektar. För skötsel av våtmark är miljöersättningen nu

4 000 kronor per hektar och år och åtagandet är tre år i taget.
Ansökan om investeringsstöd görs via Jordbruksverkets e-tjänst. Länsstyrelsen handlägger och beslutar. Skötselstödet söker man i SAM-Internet.

Rådgivning för våtmarker i odlingslandskapet

Greppa näringen erbjuder rådgivning kring anläggning och skötsel av våtmarker som är placerade i odlingslandskapet. För att kunna få denna kostnadsfria rådgivning ska huvudsyftet med våtmarken vara näringsretention och placeringen ska vara på blocklagd mark eller ta emot dräneringsvatten från blocklagd mark. Rådgivningen riktar sig till jordbrukare och markägare.
Om du är intresserad av en sådan rådgivning kan du höra av dig till Helena Åkerhielm på enheten Landsbygd och Näringsliv, helena.akerhielm@lansstyrelsen.se, 010-224 84 27.

Småbiotoper på slätten

I Örebro län har vi under en tidsbegränsad period möjlighet att ge stöd för nyanläggning av småvatten i slättlandskapet. För att kunna få det här stödet ska småvattnet vara under 1 000 kvadratmeter, placerad i slättlandskapet och med syftet att gynna vilda växter och djur. Du kan få 100 % ersättning för arbetstid, externa tjänster från entreprenadföretag och material. Stödet riktar sig till markägare och andra markförvaltare.

Ansökan görs hos Länsstyrelsen i Örebro län inom projektet Småbiotoper i slättlandskapet. Du kan anmäla intresse via ett webbformulär på vår webbplats på sidan Ersättning för att anlägga småbiotoper. Du kan också höra av dig till Frida Krafft, frida.krafft@lansstyrelsen.se. Det finns att söka fram till årsskiftet 2027/2028. Eventuellt kan det bli en förlängning till 2029.

QR-kod till intresseanmälan - Ersättning för att anlägga småbiotoper.

Bevattningsdamm

Investeringsstöd för anläggning av bevattningsdamm kan sökas ur en nationell pott inom Strategisk plan. Du kan få stöd för 40 procent av de utgifter som ger rätt till stöd, men högst 1 600 000 kronor per damm. För att kunna få stöd måste du ha utgifter på minst 200 000 kronor.

Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)

LOVA är ett stöd som kan sökas av kommuner men också ideella sammanslutningar. Ett sätt för lantbrukare att söka detta stöd kan vara att tillsammans bilda en förening för att göra åtgärder i gemensamma avrinningsområden. Ett alternativ är att söka samarbete med ett vattenvårdsförbund eller kommunen. Stödet kan bland annat sökas för anläggning eller restaurering av våtmarker på alla marktyper. Syftet är minskad övergödning och förbättrad vattenkvalitet. Stöd kan ges med upp till 80 % av kostnaden och kan kombineras med andra stöd. Ansökan lämnas in till Länsstyrelsen.

Lokal naturvårdssatsning (LONA)

Bidrag inom LONA våtmark kan ges till anläggning eller restaurering av våtmarker i alla marktyper.
LONA våtmark infördes 2018 för att stimulera projekt som bidrar till att öka tillskottet till grundvattnet eller som stärker landskapets egen förmåga att hålla och balansera vattenflöden till

Fortsättning på nästa sida >>

Fortsättning från sid 9 >>

exempel för att ta hand om översvämningar och torka. Under 2021 tillkom återställning av våtmarker för att minska utsläpp av växthusgaser genom att höja grundvattennivån i tidigare utdikade torvmarker. Det är kommunen som söker LONA bidraget hos Länsstyrelsen men alla kan föreslå och driva projekt. Du kan få upp till 90 % av kostnaden i stöd inklusive förberedelsekostnader.

Våtmarksfonden

Våtmarksfonden kan ge ekonomiskt bidrag för att skapa eller förbättra en våtmark. Projekt som gynnar naturliv och fågelliv är prioriterade. Våtmarksfonden riktar sig till markägare, privatpersoner, föreningar eller annan typ av sammanslutning. Oftast ges stödet som en del av annan finansiering. Ansökan om stöd görs hos Stiftelsen Svensk Våtmarksfond som är ett samarbete mellan Svenska Jägareförbundet, Sveriges Ornitologiska Förening och LRF.

Vi kan guida dig

Vill du veta mer, med hjälp av Länsstyrelsen kan du anmäla ditt intresse av att anlägga en våtmark på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/orebro. Du kan också använda QR-koden nedan.

Hjälp att förbättra statusen i vattendrag

Det kan ibland vara svårt att som markägare hinna med och komma vidare med att göra olika vattenvårdsåtgärder.

Det finns en del att fundera på för den som vill göra olika vattenvårdsåtgärder. Det har därför under senare år funnits olika ekonomiska stöd för att med hjälp av så kallade åtgärdssamordnare kunna tillhandahålla hjälp och stöd i den processen.

Arbetet med åtgärder bygger på frivillighet och sker i dialog med markägare. Utgångspunkten är att tillsammans identifiera platser där det finns behov av och möjlighet att genomföra åtgärder. Som markägare behöver man inte själv driva ett projekt eller söka finansiering. Åtgärdssamordnaren kan hjälpa till att utveckla en idé till ett projekt, där exempelvis en förening, kommun eller annan organisation kan stå som projektägare och söka bidrag för att genomföra åtgärden.

Under perioden 2024–2026 har länsstyrelserna fått bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för att arbeta med åtgärdssamordning i våra avrinningsområden. Länsstyrelsen i Örebro län har med dessa medel bland annat kunna bevilja bidrag till Hjälmarens vattenvårdsförbund för att arbeta i Svartåns och Täljeåns avrinningsområde.

Åtgärdssamordnare och kontaktperson på Hjälmarens vattenvårdsförbund är Linda Fjällborg som är agronom och limnolog. Är du intresserad av att veta mer om hur hon kan bistå, kan du nå henne på 070-207 87 97 eller e-post linda.fjallborg@norconsult.com.

Vill du veta mer om åtgärdssamordning på länsnivå kan du kontakta Svante Knutsen som är åtgärdssamordnare på Länsstyrelsen i Örebro. Du når honom på 010- 224 86 51 eller svante.h.knutsen@lansstyrelsen.se.

Nu finns Örebro läns markavvattnings-handlingar att hämta digitalt

Äger du jordbruksmark som ingår i ett markavvattningsföretag? Nu är Länsstyrelsens digitaliseringsarbete klart. Från och med hösten 2026 finns handlingar för Örebro län tillgängliga direkt i det digitala Vattenarkivet.

I arkivet kan du kostnadsfritt söka efter och ladda ner kartor, ritningar och dokumentation från 1840-talet fram till idag. Du hittar enkelt dina handlingar, antingen genom att söka på kartan eller via namn i listan.

Du hittar det digitala arkivet via Länsstyrelsens webbplats under fliken för markavvattning eller genom att gå in på https://vattenarkiv.lansstyrelsen.se. I den blå listen högst upp på startsidan hittar du ”Sök i lista” eller ”Sök via Karta”. Du kan också använda QR-koden till höger.

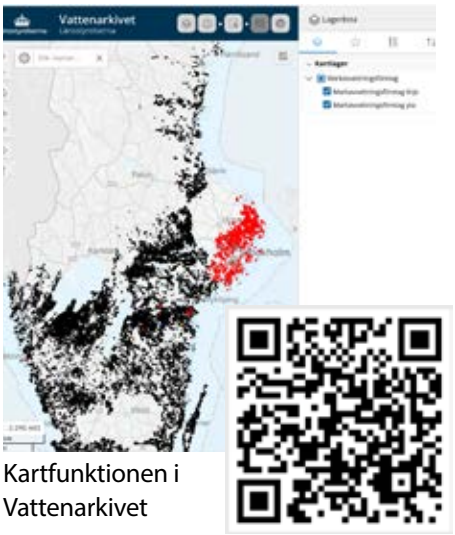

Kartfunktionen i Vattenarkivet

Så mycket våtmarker har återskapats

Visste du, att det mellan åren 2010 och 2025, har det anlagts 243 hektar våtmark i Örebro län med hjälp av stöd från landsbygdsprogrammet?

Att öka antalet våtmarker i landskapet igen, bidrar till flera av Sveriges miljömål. Stora arealer har dikats ur, av skäl som till exempel behov av ökad livsmedelsproduktion, ökad tillväxt i skogen och olika typer av samhällsutveckling. Det finns behov av att återskapa och restaurera en del av det som har försvunnit och det behovet förstärks i och med att klimatet förändras.
Det är lätt att se en mindre damm med öppen vattenyta framför sig när man tänker på en våtmark, men begreppet är bredare än så. Enligt den svenska definitionen, som används inom miljömålsarbetet, är en våtmark ett område där det under en stor del av året finns vatten över eller nära markytan. De kan vara öppna, täckta eller till och med bevuxna med träd. En del av dessa marker fungerar också som foderarealer.

Miljömålsuppföljning

Statistik över hur mycket våtmarker som skapats med hjälp av statliga medel redovisas bland annat på Miljömålsportalen, en webbplats där det finns information om alla Sveriges 16 miljömål. Våtmarker rapporteras under miljömålet Myllrande våtmarker, ”Anlagda och hydrologiskt restaurerade våtmarker”.
I statistiken på Miljömålsportalen kan vi se, att det under perioden 2010 – 2025, har anlagts 243 hektar våtmark i Örebro län, med stöd av medel från Strategisk plan (landsbygdsprogrammet). Under samma period återskapades totalt 4 833 hektar i Sverige med samma finansiering.

Annan statlig finansiering

På Miljömålsportalen redovisas också våtmarker som är anlagda med andra typer av statliga stöd. I Örebro län har 730 hektar återskapats med hjälp av dessa stöd. Det utgör 14.7 procent av den totala arealen på 4 958 hektar som skapats i Sverige under samma period. Restaurering av torvmarker ingår inte i beräkningen. Dessa våtmarker redovisas i miljömålsportalen under ”Hydrologisk restaurering av torvmarker”. Den statistiken visar att totalt 1 530 hektar torvmarker återställts i Sverige under perioden 2010 – 2025.

Uppföljning av jordbruksmark

All jordbruksmark följs upp med hjälp av satellitbilder. Finns det skillnader mellan satellitbilderna och det du har angett i din SAM-ansökan så får du ett SMS.

Om du får ett SMS

Har du fått ett SMS? Då behöver vi mer information för att kunna bedöma om du uppfyller villkoren. Det finns två alternativ för att slippa avdrag på de skiften där satellitbilderna visar risk för avvikelse:

- ändra i din SAM-ansökan
- skicka in foton med hjälp av appen Jordbruksverket Geofoto som visar att marken uppfyller villkoren.

Appen Geofoto

- Om du har gjort något på din mark som gör att marken uppfyller det aktuella villkoret, så kan du visa det genom att skicka in foton på marken, ett så kallat fotosvar.

- Tänk på att större delen av skiftet ska gå att se och att fotona så tydligt som möjligt ska visa att marken på skiftet uppfyller villkoret.

- Du behöver använda mobilappen Jordbruksverket Geofoto både för att ta fotona och för att skicka in dem.

Har du frågor eller funderingar?

Om du får ett SMS måste du agera. Känner du dig osäker på vad du ska göra är du välkommen att kontakta oss på Länsstyrelsen. Nya SMS skickas till dig fram tills att du har agerat.

Du når oss via 0771-67 00 00 eller jordbrukarstod.orebro@lansstyrelsen.se

Du kan läsa mer om uppföljningen av jordbruksmark på Jordbruksverkets webbplats. Skriv in ”uppföljning jordbruksmark” i sökrutan.

På sidan Uppföljning av jordbruksmark med satellitbilder hittar du också länken ”Så använder du appen Geofoto”. Där finns fyra instruktionsfilmer för hur du använder appen.

Kom ihåg

Ansökan ska stämma med verkligheten under hela säsongen. Sker det ändringar ska du anmäla det snarast via SAM Internet. Vi vill särskilt påminna om att göra ändringar om du inte sår den areal med fång- eller mellangröda som du anmält i din SAM-ansökan.

Utbetalningsplan för jordbruksstöd sökta 2026

Slututbetalningar som påbörjas i december 2026.
Ingen delutbetalning.

Det gäller för följande:
- gårdsstöd
- stöd till unga jordbrukare
- nötkreatursstöd
- ersättning för blommande åker och fältkant
- ersättning för ekologisk produktion
- ersättning för precisionsjordbruk – planering
- ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage
- ersättning för vallodling
- miljöersättning för skötsel av våtmarker och dammar
- miljöersättning för fäbodar
- miljöersättning för hotade husdjursraser
- djurvälfärdsersättningar.

Delutbetalning påbörjas i november.
Slututbetalning januari.

Det gäller för följande:
- kompensationsstöd
- miljöersättning för skyddszoner
- miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar.

Viktiga datum för jordbrukarstöd

10 oktober

Vallodling

Om du har sökt ersättning för vallodling ska du senast 10 oktober ha skördat eller betat vallen motsvarande en vallskörd. 10 oktober är även tidigaste datum för att bryta vallen.

Du som söker ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage

Fånggröda

Söker du ersättning för fånggröda är 10 oktober tidigaste datum för att bryta fånggrödorna vallgräs, vallgräs i blandning med vallbaljväxter, vitsenap, oljerättika eller rättika.

Mellangröda

Söker du ersättning för mellangröda är 10 oktober tidigaste datum för att bryta mellangrödorna.
Observera att om du söker ersättning för vårbearbetning är det andra regler som gäller för fång- och mellangröda.

Blommande åker och fältkant

Söker du ersättning för blommande åker och fältkant är 10 oktober tidigaste datum då du får ta marken i produktion igen.

31 oktober

Aktivitetskrav för gårdsstöd

Söker du gårdsstöd ska det tydligt synas att du har gjort något av det följande senast den 31 oktober:

- odlat
- låtit beta
- putsat
- slagit av
- jordbearbetat.

Om det är första året marken ligger i träda behöver du inte utföra någon aktivitet. Det finns några fler undantag, du kan läsa mer om dem på Jordbruksverkets webbplats.

SAM-ansökan

Du kan dra tillbaka hela eller delar av din SAM-ansökan fram till och med den 31 oktober. Det är även sista dag att skicka in foton i uppföljningen av jordbruksmark.

Behöver du ändra skiftesgränser eller grödkod för odlingssäsongen 2026 har du möjlighet att göra det fram till och med den 31 oktober.

Kompensationsstöd

Om du söker kompensationsstöd ska du ha skördat eller låtit beta dina grovfodergrödor, betesmarker och slåtterängar senast 31 oktober.

1 november

Du som söker stöd för extra djuromsorg, får

Några av de aktiviteter som ingår i stödet extra djuromsorg för får ska vara gjorda senast den 1 november.
Det gäller följande aktiviteter:

- foderinventering
- foderanalys
- foderstatsberäkningar
- 2 träckprovsanalyser.

Du som söker stöd för extra djuromsorg, suggor

Några av de aktiviteter som ingår när du söker djurvälfärdsersättningen för suggor ska vara gjorda senast den 1 november.
Det gäller följande aktiviteter:

- Minst 2 foderanalyser av foder, vatten eller strömaterial. Totalt ska 3 analyser göras under året. Efter 3 analyser ska du ha minst 1 analys av hygienisk kvalitet eller mögelgifter.

Mer information om djurvälfärdsersättningarna hittar du på Jordbruksverkets webbplats under stöd >jordbruk, trädgård och rennäring >djur.

1 januari 2027

Du som söker ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage

- Söker du ersättning för fånggröda får du bryta fånggrödorna höstråg och westerwoldiskt rajgräs, som kan odlas efter rotfrukter, potatis och grönsaker, tidigast 1 januari 2027.
- Söker du ersättning för vårbearbetning får du jordbearbeta eller använda växtskyddsmedel som avdödar den totala växtligheten på marken tidigast 1 januari 2027.

Texter: Ellen Norlén

Bidrag till skyddsväst till hund

Du som jagar i länet kan ansöka om bidrag till skyddsväst till jakthundar som används vid löshundsjakt. Bidrag lämnas för västar utrustade med vargskydd.

För att en väst ska kunna anses skydda mot varg bör dess effekt i första hand vara inriktad på att avbryta eller fördröja ett eventuellt angrepp.

Du kan få bidrag med 50 procent av kostnaden för själva västen och vargstål. Du kan inte få bidrag för tillbehör som vildsvinsskydd, GPS-ficka, koppel eller liknande.

Tänk på!
- Bidrag kan lämnas för en hund per sökande och år.
- Bidrag lämnas inte om du beviljats bidrag i annat län.
- Om din ansökan kommer in senast den 31 oktober hanterar vi den före årsskiftet.
- Efter avslutad jaktsäsong ska en kort utvärdering lämnas in till oss.

Vi följer SLU Viltskadecenters rekommendationer för bidrag och ersättning i samband med rovdjursskador på tamdjur och hundar. Rekommendationerna finns att läsa på SLU:s webbplats. Du hittar enklast genom att söka på ”Rekommendationer för bidrag och ersättning: tamdjur och hundar”.

Du ansöker om bidrag till skyddsväst för hund via en e-tjänst som du hittar på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/orebro under flikarna Djur>Jakt och vilt>Viltskador.

Rovdjursinventeringen är i gång

Länsstyrelsen ansvarar för att årliga inventeringar av lodjur, varg, björn, järv och kungsörn genomförs i Örebro län.

Syftet är att övervaka rovdjursstammarnas storlek, utbredning, genetiska status och hur stammarna utvecklas över tiden. Resultatet av inventeringen ligger sedan till grund för Länsstyrelsens beslut om bland annat licensjakt och skyddsjakt.

Du kan bidra!
Om du observerar spår från någon av de stora rovdjuren kan du rapportera in det via webbplatsen Skandobs eller med hjälp av appen Skandobs Touch. Det kan handla om till exempel spårstämplar, spillning eller synobservationer. Även bilder från allmänhetens viltkameror kan vara till nytta. Vi tar tacksamt emot era rapporter.
Allmänhetens rapporteringar är till mycket stor hjälp i vårt arbete med inventering.

Glöm inte att bifoga eventuella bilder på dina observationer! Bilderna får gärna innehålla en storleksreferens.

Boka rådgivande möten om förebyggande åtgärder mot rovdjursskador på tamdjur

Nu finns möjligheter att få råd kring hur du kan göra förebyggande åtgärder för att skydda tamdjur mot eventuella rovdjursangrepp

Har du funderingar kring förebyggande åtgärder mot rovdjursskador på tamdjur och önskar rådgivning?
Just nu erbjuder Länsstyrelsen i Örebro län rådgivande möten på plats hos dig för att tillsammans komma fram till vilka lösningar som passar bäst hos just dig.

Kontakta oss så bokar vi in en tid för ett möte!

Du kan antingen skicka en e-post till adressen vilt.och.fiske.orebro@lansstyrelsen.se eller ringa vår växel på nummer 010-224 80 00.
Be att få bli kopplad till handläggare på enheten för Vilt och fiske.

Kom ihåg att du alltid kan ringa till oss för rådgivning om förebyggande åtgärder gällande rovdjursskador.

Inventeringsresultat rovdjur 2025/2026

Lodjur

Lodjur inventeras mellan den 1 oktober och 28 februari.
Under inventeringssäsongen 2025/2026 hittades 11 familjegrupper av lodjur som berör Örebro län. En familjegrupp är en hona med en eller flera ungar och varje familjegrupp räknas som en föryngring.

Sex av familjegrupperna ligger helt i Örebro län medan fem delas med angränsande län. Det innebär att länets slutgiltiga inventeringsresultat blev 8,5 familjegrupper med lodjur och omkring 47 individer.

Varg

Varg inventeras mellan den 1 oktober och 31 mars.

Under inventeringssäsongen 2025/2026 kvalitetssäkrade Länsstyrelsen 18 olika vargrevir som berör Örebro län. Av dessa är 10 familjegrupper med föryngring och 8 är revirmarkerande par.

Flera av reviren delas med angränsande län och efter fördelning mellan länen ger det ett inventeringsresultat på 6,83 föryngringar. Det motsvarar ungefär 68 vargar i länet.

Björn

Inventeringen av björn sker genom så kallad spillningsinventering. Denna sker inte i alla län varje år, under den gångna säsongen genomfördes ingen spillningsinventering i Örebro län.

Järv

Järv inventeras mellan 1 februari och 31 juli. Järv har spårats och dokumenterats via foton och DNA under vintern men ingen föryngring har kunnat fastställas i länet.

Kungsörn

Kungsörn inventeras genom spelflygningsinventering på våren och sommarkontroller. Under våren 2026 konstaterades två olika besatta revir i länet, men under sommaren kunde ingen lyckad häckning dokumenteras.

Grundkurs ekologisk fruktodling

Är du företagare och intresserad av att anlägga en ny fruktodling? Eller vill du kanske göra en komplettering av en äldre fruktträdgård? Välkommen på en grundläggande teoretisk kurs i ekologisk fruktodling

Det är en digital kurs som är uppdelad på tre tillfällen:
Fredag den 6, 13 och 20 november,
09.00-15.00, via Teams

Syftet med kursen är att ge grundkunskaper för start av en ekologisk fruktodling med fokus på äpple. Kursen är mycket konkret, och behandlar alla de frågor som är aktuella för en blivande fruktodlare. Kursen ges i samverkan mellan Länsstyrelserna i Mälardalen och Föreningen Sörmlandsäpplen.

KOSTNAD: Kursen är kostnadsfri för deltagarna

KURSLEDARE: Kirsten Jensen, rådgivare för frukt och bär samt fleråriga grönsaker, vid Länsstyrelsen i Västra Götaland.

MÅLGRUPP: Verksamma inom lantbruksföretag. Kursen riktar sig i första hand till blivande odlare i Mellansverige med fokus på Mälardalen, som är intresserade av att anlägga en ny fruktodling om minst 0,3 hektar eller som vill komplettera en äldre äppelodling eller större fruktträdgård med minst 50 nya kronträd inom 1 - 4 år. I mån av plats är alla som intresserar sig för kommersiell äppelodling varmt välkomna.

ANMÄLAN: Anmälan senast 25 oktober via kalendern på Länsstyrelsen i Stockholms webbplats, www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Studieresa nötproduktion

Vi planerar en studieresa i november med fokus på nötköttsproduktion.
Läs på vår webbplats eller prenumera på Lilla Gröna bladet för att få aktuell information om vilka aktiviteter som händer i närtid.

Enkät om betaltjänster

Hur upplever du, som är engagerad i en förening eller samfällighet att det fungerar med olika banktjänster?

I Örebro län finns uppskattningsvis 1 700 -1 800 samfällighetsföreningar. Utöver detta finns det tusentals ideella föreningar där många länsbor är engagerade i styrelser och i olika aktiviteter.

Vi vill gärna veta hur du som kassör eller på annat sätt ansvarig för föreningens ekonomi upplever förutsättningarna för att i den rollen använda olika banktjänster. Dina svar hjälper oss att förstå vad som fungerar bra och vad som kan förbättras på bankmarknaden. Resultatet kommer vara en del av en årlig rapport till Finansdepartementet, där bland annat Länsstyrelsen i Örebro län beskriver vilka utmaningar som finns gällande förutsättningar för företag och föreningar att betala och att ta betalt.

Enkäten består av 4 korta frågor och tar cirka 3–5 minuter. Dina svar är helt anonyma. Nedan hitter du en QR-kod till enkäten.

Prenumera på Lilla Gröna bladet

Vill du få vårt digiatala nyhetsbrev Lilla Gröna bladet? Ta del av aktuell information från Länsstyrelsen i Örebro län som berör dig som är lantbruksföretagare. Här hittar du också aktuella kurser och utbildningar.
Brevet ges ut cirka 10 gånger per år och kommer till din angivna epostadress.

Vill du prenumera kan du höra av dig till Ann-Sofie Hedberg, ann-sofie.hedberg@lansstyrelsen.se, eller Helena Åkerhielm, helena.akerhielm@lansstyrelsen.se